

JULIA BURGERS-DROST

Wolken van goud

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

1

‘Dat was dat!’ Handen die met snelle bewegingen de zijflappen van een kartonnen doos dichtvouwen en – rats, rats – de sluiting met een breed plakband nog eens extra verzekeren. Rie van Zon strijkt met een vermoeid gebaar een vochtige permanent-krul van haar voorhoofd. Warm is het.

‘Het is om te stikken!’ Dochter Jola spreekt uit wat haar moeder denkt. ‘Eigenlijk is de ruimte hier te klein, ma!’ Kritisch kijkt Jola om zich heen.

Bijzonder groot is de kamer, het voormalige slaapvertrek van haar ouders, niet. Aan de wanden zijn planken bevestigd, propvol gestouwd met allerlei soorten expressiemateriaal. Papier en karton in vele soorten en kleuren. Tekenen schilderbenodigdheden. Klei en houtbewerkings-sets. ‘Er komt steeds meer bij!’ moppert Jola door. ‘Pappa sleept maar aan. Gisteren nog: stenen poppetjes. Nostalgie. Denk jij dat we die ooit kwijtraken? We moesten eens ruilen: wij samen de inkoop en hij mag dan de klanten te woord staan.’

Zwijgend schuift Rie de nota in een enveloppe. ‘Groothandel van Zon’ staat er in beschei-

den druk in de bovenhoek.

‘Ach, kind.’

Jola werpt een verlangende blik naar buiten. Het is al dagen behoorlijk warm en zij heeft nog geen druppel water van het zwembad gezien. Ze heeft nog geen uurtje voor zichzelf gehad. Ze schopt met haar sandaal tegen de doos die tussen haar en moeder in staat. ‘Moet zeker vandaag nog weg!’ Het is een constatering; geen vraag. ‘Kunnen ze het spul niet halen? Eens kijken voor wie dat is. Een speeltuinvereniging. Je hebt toch wel aan de korting gedacht? Of doen we dat alleen in juli?’

Drie augustus is het al.

‘Ma, ik kan toch moeilijk die doos achter op de fiets zetten? Ik bel om te zeggen dat ons wagentje stuk is en dat pappa pas na achten thuiskomt. Zeker weten: hij is naar het noorden voor onbeschilderde houten voorwerpen en bij die lui blijft hij altijd lang kletsen!’ Rie zucht en verbergt haar geprikkeldheid ditmaal niet. ‘Doe niet zo moeilijk, Jola. De klant is koning; bovendien doe jij dit werk nu ook voor je boterham!’

Jola draait haar halflange haar, dat ze zelf saai van kleur vindt, tot een paardenstaartje en vist een elastiekje uit een doos waarin tiental-

len zakjes liggen, gevuld met dit artikel. Verwonderd kijkt ze naar het bewolkte gezicht van haar moeder, die nog niet uitgepraat is. ‘Moet per se iedereen uit je hele houding kunnen raden dat je duizendmaal liever werk had gevonden in de richting waarin je gestudeerd hebt? Je bent de enige niet die geen succes heeft gehad met het solliciteren, kind.’

Jola blaast stoom af; ze bolt haar wangen en laat de adem sissend ontsnappen. ‘Gaan we op die toer!’ broemt ze.

Wat was ze apetrots geweest op haar diploma logopediste! Ze had zichzelf al aan het werk gezien als ‘stem- en spraakheelkundige’. Het liefst bij kinderen.

Vader Van Zon, een rasdoorzetter, was toen al gauw met het volgende voorstel gekomen: ‘Of je gaat verder studeren; voor mijn part een specialisatie. Of je gaat aan het werk bij pa en ma!’

In haar hart was Jola blij afgestudeerd te zijn. Ze had keihard moeten werken om de havo te halen en was ondanks haar inzet één keer gedoubleerd. Daarna had ze drie jaar de studie voor logopediste gedaan.

Nee, verder leren zag ze nog steeds niet zitten. En thuis lanterfantten was ook niets voor

haar. Je kon toch moeilijk je moeder laten sloven en zelf op het terras in de achtertuin gaan liggen zonnen. Bovendien was het altijd al: 'Jo, help even een klant! Ik ben aan het bellen.' Of: 'Ik sta net achter het fornuis, lieverd!' Een heel jaar lang had ze het volgehouden te solliciteren naar iedere baan die ook maar enigszins afgestemd was op haar opleiding. Telkens weer had men de voorkeur aan mensen met ervaring gegeven. Ondertussen was er een nieuwe lichterling afgestudeerd en stilaan had Jola de moed verloren ooit nog in haar eigen branche aan het werk te kunnen komen. Uiterlijk leek ze dezelfde opgewekte Jola van Zon. Maar van binnen was het een puinhoop. Er was daar in die binnenkamer niet eens een bordje te vinden met het opschrift: werk in uitvoering!

Vervelen deed ze zich niet. Er was behalve het werk in de groothandel ook nog haar liefhebberij bezig te zijn met materiaal dat doorgaans in handen van mannen te zien was. Hoewel er, in deze tijd waarin de emancipatie overal doorwerkte, uitzonderingen waren. Iedere vrouw wist wel een hamer te hanteren en wachtte niet meer tot de man in huis het liefde een spijker in de muur te slaan. Maar Jola ging verder: ze behing, metselde muurtjes en

bloembakken in de tuin en klom op de hoogste ladder om hun huis en dat van anderen te schilderen. Toch had ze ondanks deze ontwikkeling in haar wezen, niets ingeboet aan vrouwelijkheid. Alleen verrieden haar handen dat ze bij voorkeur ‘grof’ werk deed en niet, zoals haar zusjes, breide of borduurde.

‘Jo...’

‘Ik ga al, ma.’ Jola tilt de doos op, schudt een sliert haar uit haar gezicht en met een gemompelde groet richting moeder verdwijnt ze, toch blij even naar buiten te kunnen.

Rie van Zon kijkt haar dochter na. Ze schuift de vitrage opzij en verliest zich in gemijmer. Kijk haar nou gaan. Drieëntwintig jaar, maar ze gedraagt zich als een kwajongen. Met gemak zit ze op haar vaders fiets, half gedraaid op het zadel om de doos recht op de bagagedrager te houden.

Met één van haar lange benen zet Jola zich af en in een ommezien is ze de straat uit.

Rie laat het gordijn zakken en trekt een krukje naar zich toe. Altijd dat werk, dat eeuwige werk. Het kijkt je aan, zelfs als je in het donker in je bed ligt. Klagen: mag zij klagen? Een trouwe man; één waar haar vriendinnen

haar stilletjes om benijden. Want François is altijd vrolijk; onvermoeibaar is hij met zijn energie. Na jaren huwelijk weet hij haar altijd nog te verrassen op de vreemdste ogenblikken; met een bloemetje of een doos Belgische bonbons. Nee, ze heeft zich met hem nooit hoeven te vervelen.

Klagen: wil ze dan toch klagen? Ach, graag had ze hem een beetje volwassener gezien. Iemand op wie je kon steunen. Dat optimisme van hem doet haar walgen. Als ze alles eens van tevoren had geweten? ‘Dan zou ik nog met hem getrouwd zijn!’ Ze zegt het hardop, als wil ze zich excuseren voor die vrije gedachtegang van zo-even. Toen ze nog verloofd waren nam ze, heel naïef, aan dat hij zijn leven net als haar vader zou indelen. En zij, Rie, zou een bestaan krijgen zoals haar moeder dat had. Op gezette tijden eten en vaste dagen voor bepaald werk: de was, de kamer. Maar toen ze vlak voor hun huwelijk had gestaan, was François zijn werk door een faillissement verloren.

‘We gooien het roer om, schat!’ had hij enthousiast gezegd. Ze hadden in de kleine achtertuin van haar ouderlijk huis gestaan, de floxen hadden uitbundig gebloeid en hun geur was hen op de adem van de wind voorbij gezwefd.

‘Ik ken een vent: die heeft het gemaakt! We gaan naar Australië, mijn Rie. Wat zeg ik: laat ik het zoals mijn Franse grand-maman zeggen. Ma Rie; mijn Rietje. Ik noem je in het vervolg Marie!’ Hij had haar gekust dat het klapte en de floxen hadden haar aangekeken met hun honderden roze oogjes.

‘Naar Australië? Maar François dan toch; wat gaan we daar doen?’

‘Een nieuw bestaan opbouwen.’

Ze had hem tot het uiterste verdedigd tegenover haar conservatieve ouders, dwars tegen haar eigen gemoed in. En ze waren vertrokken. ‘Zo’n huwelijksreis maken er niet veel!’ had de bruidegom geglunderd. Al hun spaarcentjes waren opgenomen. De eerste tijd moesten ze daarvan leven. Ze moesten een goedkope kamer in een vreemde stad zoeken. Ze herinnerde zich een man die dagelijks uren op pad was om ‘het’ werk te vinden. En een kind in haar lichaam dat groeide en groeide. Vier maanden later waren ze door hun geld heen geweest. De eerste ruzie was niet onverwacht gekomen. Het had al gebroeid, zoals zich een onweer na een periode van hitte aankondigt. Marie had haar kindje verloren. Ze werd verteerd van heimwee naar huis en was lichamelijk verzwakt.

‘Het was toch maar een miskraam,’ had François haar getroost. ‘Een miskraam? Het was een kind, Frans! Mijn kind; en het bewoog al.’

Ries ouders hadden geld gestuurd en een brief waarin ze vroegen of ze alsjeblieft thuiskwamen. Er was een goede kans voor François een baan op de zaak waar vader werkte te krijgen.

De vreugde van het weerzien had gemaakt dat al het andere geen aandacht had gekregen. Bovendien had François onveranderd een zelfbewustzijn uitgestraald, dat anderen de mond had gesnoerd en de lust tot doorvragen had ontnomen. Maar een baan op een saai stads-kantoor had François niets geleden. Ook het logeren bij de schoonouders had hem benauwd. Er werd door de familie veel te veel beslag op zijn vrouw gelegd en hij had een nieuw plan uitgedroefd. Die keer had hij het dichter bij huis gezocht. Marie moest immers af en toe naar haar ouders kunnen? ‘We gaan het maken in België, Marietje! Dat is niet te ver voor jou en mijn grand-maman, die zich op haar oude dag het lot van haar enig kleinkind aantrekt!’

In België had François goede hoop gehad aan de slag te kunnen. Een relatie had er een groot-